

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In quâ tractatur de Augustissimo Eucharistiæ Sacramento, ac Sacrificio
Missæ, ...

Bosco, Jean a

Lovanii, 1667

Concl. IV. Præceptum divinum Communionis obligat solos adultos ratione
utentes, estò fructuosè suscipiatur à parvulis, & perpetuò amentibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73377](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73377)

que refici-
tur à Lu-
cæ.

n. 6. videtur esse contra mentem omnium Theologorum, qui certe, quando dicunt Baptismum esse januam Sacramentorum, non tam intelligunt de janua, per quam ipsa Sacramenta intrent in Ecclesiam, & fiant in seipsis, quam de janua, per quam nos intramus ad ipsa recipienda; quia sicut per Baptismum intramus in Ecclesiam, ita per Baptismum intramus ad Ecclesiæ Sacramenta participanda. Hæc ille.

38. Infinita pro eodem opinione.

Estò; adhuc manet disparitas inter sumptionem Eucharistiæ, & sumptionem aliorum Sacramentorum, quod sumptio illa, ut habet communior opinio, non sit verè Sacramentum, sed applicatio tantùm Sacramenti; susceptio autem aliorum Sacramentorum est ipsum Sacramentum. Quamvis itaque reliqua Sacramenta præter Baptismum, utpote invalida, nullum conferant effectum homini non baptizato; equidem quid obstat quò minus Eucharistia, utique verum Sacramentum ante sumptionem, conferat suum effectum cuiuscumque voluntariè suscipienti?

Responsio.

Respondeo, voluntas Christi, qui Pastoribus Sacramenta reliquit, ut per ea pascant oves suas, *Pasce oves meas*, inquit Christus Principi Apostolorum Joan. 21. v. 17. Et quæ illæ? *Alus* (inquit Christus apud Joan. 10. cap. v. 16.) *oves habeo, quæ non sunt ex hoc ovili: & illas oportet me adducere, & vocem meam audient, & fiet unum ovile, & unus Pastor.*

39. Sacramentum Eucharistiæ institutum est ut per ipsum pascatur oves Christi.

Oves ergo, quas Christus Corpore & Sanguine suo pasci voluit, illæ sunt, quæ per characterem Christianitatis impressum in Baptismo, intrarunt in ovile Christi, id est, membra facta sunt Christi, & visibilis ejus Ecclesiæ, jam non solum tantùm fidei debitores, & universæ legis Christi servandæ, sed insuper universæ legis ecclesiasticæ, tam scriptæ, quam traditæ. Baptizati, inquam, oves sunt, & qui baptizantur, oves fiunt, per visibilem generationem Christo incorporati, ut per visibilem cibum visibiliter nutriantur. Reliquis autem, qui invisibiliter tantùm per gratiam merè internam Christo uniantur, & in Christo regenerati sunt, sufficit quoque invisibilis nutritio per augmentum gratiæ ex opere operantis.

Admissio itaque intellectu axiomatis communis, quem aliqui possunt prætere, nihil adhuc sequitur contra communem doctrinam; quoniam omnes qui baptizati non sunt, quantumcumque justificati per Baptismum flammis, aut sanguinis, carent aliquo effectu Baptismi, scilicet characterem Christianitatis; & ideo nequeunt recipere effectum reliquorum Sacramentorum, etiam Eucharistiæ.

Ad Innocentium plana est responsio, puta, loquitur disputando pro utraque parte, adductis utrimque rationibus; non tam ex propria sententia, quam aliorum, quas proinde non oportebat omnes esse veras; præsertim cum

36. An bonis de personis baptizatum, cum non sit baptizatum, recipit effectum etiam Sacramenti.

37. Communis sententia negat.

38. Responsio pro sententia affirmativa.

39. Responsio ad Innocentium hæc.

non solum Eucharistiæ, sed etiam Sacramenti Matrimonii capacem dicerent non baptizatum, quod tamen constat esse falsum. Unde etiam Pontifex resolvit pro contraria parte, ut audivimus.

Ex his sequitur corollarium: non baptizatum, tamen si bonâ fide accederet ad Sacramentum, non impletur præceptum Communionis; quoniam non est Communio sacramentalis, quia nullatenus in ipso signum gratiæ sacramentalis, id est, gratiæ ex opere operato. Nec hoc alicui magis durum videri debet, quam illud quod communiter ab omnibus admittitur, videlicet non baptizatum infructuosè suscipere Sacramenta Confirmationis, Pœnitentiæ, Extremæ Unctionis, Ordinis, & Matrimonij; licet aliqua sit disparitas, de qua supra. Ratio autem à priori æqualis est, scilicet voluntas instituentis.

Rogas, num etiam sit voluntas instituentis, ut Eucharistia fructificet solis adultis ratione utentibus? Non puto. Ideo erit

CONCLUSIO IV.

Præceptum divinum Communionis obligat solos adultos ratione utentes, estò fructuosè suscipiatur à parvulis, & perpetuò amentibus.

Parvulos (& eadem est ratio de perpetuò amentibus) esse capaces fructus hujus Sacramenti, satis demonstrat à posteriori antiqua consuetudo distribuendi ipsis Eucharistiam, de qua meminit Synodus Trident. sess. 21. c. 4. (vide Conclusionem primam) quæ quamvis hodie in plerisque Ecclesiis abolita sit, apud Ruthenos tamen, & quosdam alios populos, etiam Catholicos, adhuc servatur teste Arcudio lib. 3. cap. 40. Non est autem verisimile Ecclesiam vel olim permisisse, vel adhuc permittere ejusmodi distributionem cum frustratione effectus tanti Sacramenti.

Unde loco citato dicit Concilium, Sanctissimos Patres, qui illum morem aliquando servaverunt, habuisse probabilem causam sui facti pro illius temporis ratione. Quæ autem potest esse probabilis causa distribuendi Sacramentum cum certa frustratione effectus?

Dices; quia dubitabant, an fortè parvulis sumptio Eucharistiæ esset medium necessarium ad salutem propter illa verba Christi Joan. 6. *Joan. 6. Nisi manducaveritis &c.*

Sed contra primò; id gratis omnino dicitur, & contra respectum illorum sanctissimorum Patrum, quasi in re certò falsa dubitassent; imò contra Tridentinum supra dicens: *Ea nullà salutis necessitate id fecisse.* Secundò quòmodo

40. Non baptizatus, tamen si bonâ fide communicaret, equidem non imple-ret præceptum.

41. Parvuli, & perpetuò amentes sunt capaces fructus hujus Sacramenti.

Arcudio.

Objeçio.

Solutus primò.

Secundò.

modo poterat sumptio Eucharistiae parvulis esse medium necessarium, si erant incapaces fructus illius?

42. An requiratur voluntas Ecclesiae?

Dices, etsi olim profuisset parvulis, quando concurrebat voluntas Ecclesiae, non tamen modo, quando Ecclesia prohibet. Ita nonnulli, sed sine sufficiente fundamento: tum quia non requiritur voluntas Ecclesiae; sed sufficit voluntas Christi, ut patet in Baptismo & Confirmatione, quae constat parvulis valide, & fructuose conferri contra prohibitionem Ecclesiae; tum quia etsi nolit Ecclesia Eucharistiam dari, nullatenus tamen vult, ut si secus fiat, non habeat effectum. Quae enim in hoc utilitas? Imo major fit irreverentia Sacramento, fraudando illud suo effectu.

Sane Ecclesiae voluntas non aliter potest impedire effectum Sacramentorum, quam quatenus potest impedire validum Sacramentum, ejusque validum ministerium, aut certe in quantum sua prohibitionem causet occasionaliter indispositionem subjecti, dum suscipiens Sacramentum contra suam prohibitionem, peccat mortaliter, quae liquet non habere locum in parvulis, aut perpetuo amentibus, quibus ministratur Eucharistia, licet peccaminose ex parte ipsius ministri.

43. Affignatur ratio propter quas hodie sit illicitum parvulis ministrare Eucharistiam?

Petes, quare ergo Ecclesia hodie prohibeat Eucharistiam talibus ministrari? Resp. non ex illa expressa prohibitionem; interim ex ipsa consuetudine & estimatione Ecclesiae videtur esse illicitum ob reverentiam ac decentiam tanti Sacramenti, quae exigit devotam adorationem ipsius, & maxime, quia est res subjecta variis irreverentiae periculis, praeterea hoc tempore, quando Ecclesia prohibuit usum calicis: nam olim hoc Sacramentum non sub specie panis tantum, sed sub utraque mixtum, vel etiam forte sub specie vini tantum parvulis tribuebatur: quae ratione facilius ab eis, & cum minori periculo irreverentiae sumi poterat.

Voluntas.

Et ita fortassis, ut notat Vasquez disp. 2 12. cap. 2. in fine, in Ecclesia Latina hic mos negandi Eucharistiam parvulis ab eo tempore inolevit, quo etiam calix adultis cepit denegari.

Adde, antiquis temporibus majorem fuisse devotionem fidelium, quae praecavebat irreverentiam, vel certe praeponderabat irreverentiae periculo, quod poterat subesse.

Denique ratio hodierna prohibitionis potest esse consuetudo & magis explicita condemnatio quorundam Hereticorum, qui dicebant etiam parvulis praeter Baptismum esse necessariam Communionem sacramentalem; sicuti ob similem rationem Ecclesia jam prohibuit laicis sumptionem calicis antea permissam, non quasi laici sint incapaces effectus; sed ut ostendat sumptionem unius speciei sufficere ad salutem.

Ceterum ratio a priori hujus veritatis est voluntas instruentis: ex nullo enim capite ostenditur Christum requisivisse majorem usum rationis ad fructuosam sumptionem Eucharistiae, quam ad fructuosam susceptionem Baptismi aut Confirmationis; atqui secundum omnes haec Sacramenta valide & cum fructu a parvulis suscipiuntur: ergo & illud.

Quidni, inquis, requisiverit majorem usum rationis, cum Apostolus 1. Cor. 11. dicat v. 28. Probet autem seipsum homo, & sic de pane illo edat, & de calice bibat?

Non legisti, quod sequitur v. 29. Qui enim solvitur manducat & bibit indigne, iudicium sibi manducat & bibit: non dividens Corpus Domini? Tunc ergo probatio est necessaria, quando est periculum indignae sumptionis propter indispositionem sumentis. In parvulis autem quod periculum indispositionis, cum sint incapaces peccati personalis, peccatum verò originale remissum sit per Baptismum?

Quinimò, instas, quia incapaces sunt, ideo Eucharistia illis non prodest; nam instituta est ad restaurandas vires deperditas.

Erras, si putes hunc esse primum finem, & effectum hujus Sacramenti. Quis ergo? Audi Innocentium III. cap. Firmiter de Summa Trinitate: Ut, inquit, ad perficiendum mysterium unitatis accipiamus ipsi de suo, quod accipit ipse de nostro.

Hinc Eugenius IV. in decreto de Armenis: Huius Sacramenti, ait, effectus, quem in anima operatur digne sumentis est adunatio hominis ad Christum, sicut perfecta; quia prima fit per gratiam Baptismi: Et quia per gratiam homo Christo incorporatur, & membrum eius unitus, consequens est quod per hoc Sacramentum in sumentibus digne gratia augetur, ad perficiendum videlicet mysterium unitatis & incorporationis jam inceptum.

Dubitas adhu, an parvulus sit capax hujus perfectae unitatis, id est, augmenti gratiae sanctificantis? Certè nec sic Confirmatio illi prodesset, quod nemo dixerit; neque adulto statim baptizato prodesset Eucharistia, quia nihil adhuc deperditum, quo quid absurdus?

Sed urges: ergo etsi infantes hostiam sacra casu repertam comederent, reciperent gratiam. Respondet noster Pontius Sum. Theol. disp. 44. q. 13. Negando Consequentiam; quia, inquit, neque ex parte ipsorum, neque ex parte Ecclesiae aut Christi reperitur voluntas requisita ad fructuosam perceptionem Sacramenti; sed ad hoc requiritur, ut ministraretur ipsi tamquam Sacramentum.

Insignis conjectura; & si ipse hoc asserendo probavit, ego negando refutavi. Hinc Respondeo concedendo totum: recipiunt enim verum Sacramentum, cujus sunt capaces, etiam quoad effectum gratiae, cum sint iusti. Porro Sacramenta suscepta sive applicata subjecto equalant

causant gratiam instar causarum naturalium, quando non inveniunt obicem, prout hic: intentionem autem in parvulis non requiri patet, cum sint illius incapaces. Ita docet Lugo disp. 13. n. 17. & 23. dicens, ita sensisse graves Theologos in Hispania. Lagonem sequitur Dicastillo disp. 9. n. 204.

Instabis: ergo etiam si adultus casu manducaret hostiam consecratam, nesciens esse talem, reciperet gratiam. Respondetur communiter Negando Consequentiam; eo quod in ipso requiratur intentio suscipiendi Sacramentum, quae ibi non est, sed potius opposita, scilicet comedendi hostiam tamquam cibum commune.

Equidem semper mihi visum fuit, non carere fundamento, quod etiam talis reciperet gratiam. Primum, loquendo de lapsu in phrenesim, aut moribundo sensibus destituito. Secundum, loquendo etiam de ceteris. Idem duplici via.

Prima; quia ordinariè adest intentio habitualis suscipiendi Sacramentum, saltem conditionata, hac ratione, quatenus censetur velle, ut talis actio ei prosit, quantum sine documento prodesse potest. Unde posset quis expressè habere hanc intentionem. Nolo quidem manducare Eucharistiam tamquam cibum commune, si tamen ex ignorantia id fieri contingeret, volo ut Eucharistia mihi prosit quantum fieri potest; & indubiè qui talem intentionem habuisset, reciperet gratiam: quamvis enim tunc illa susceptio Sacramenti non fuerit voluntaria, quia omnino independens à mea voluntate; fuit tamen volita, quod videtur sufficere: sic enim Baptismus, qui confertur moribundo sensibus destituito, validus est, tamen si pro tunc nullo modo dependeat ab ejus voluntate, quod conferatur, quia saltem volitus fuit.

Et licet talis manducatio non fuerit volita absolute & in se; attamen fuit volita in suo effectu; imò & in se, casu quo ita applicaretur. Hoc autem sufficere probatur à simili: quia si quis ordinaretur, qui tamen non cupit ordinari, equidem valeret ordinatio, si consentiat, supposito quod fiat, ne aliàs Sacramentum sit irritum. Similiter si infirmus sciat, quod Extrema Unctio applicabitur ipsi à ministro incompetenti, potest nihilominus velle acceptare, si citra culpam suam fiat, ut sic habeat effectum. Ergo eadem ratione possum velle suscipere Sacramentum Eucharistiae, in quacumq; occasione citra meam culpam illud contigerit applicari, supposita quippe malitià administrantis, vel casu fortuito, melius est ut Sacramentum suscipiatur cum fructu, quam sine.

Quid si igitur dicamus unumquemque Christianum hujusmodi implicitam habere voluntatem? Certè voluntas bona est & sancta, meritoque censetur inclusa in voluntate Christianè vivendi & moriendi. Atque hæc pro prima via, quæ satis plana est & trita.

De secunda quid dicam? Invia est, & ha-

tenus clausa, equidem allubescit eam aperire. Quidni dici possit, ad fructum hujus Sacramenti non requiri intentionem in suscipiente? Enimverò auctoritates, quas videre poteris disp. 1. sect. 8. concl. 1. & 2. solum loquuntur de Sacramento, quæ consistunt in usu, adeoque in sui applicatione confici debent, ut sunt omnia præter Eucharistiam.

Quare si Baptismus v. g. adulto, alioquin disposito & capaci, posset validè applicari sine intentione aliqua ejusdem, ut parvulis (quod sanè Christus velle potuisset) cur putas in eodem non haberet effectum? Etenim Sacramenta validè applicata subjecto, in quo non est obex, conferunt infallibiliter gratiam. Et verò impræsentiarum id fit; nam Sacramentum Eucharistiae non est conficiendum, sed jam confectum, tantum est applicandum, applicaturque subjecto, in quo non est obex.

Dices; non suscipitur sacramentaliter. Resp. non potest capax Sacramenti illud suscipere, quin sacramentaliter. Nam si quis etiam sine intentione posset accipere Sacramentum Baptismi validum, utique acciperet sacramentaliter hæc ratione, ut carens obice reciperet gratiam, & semper characterem.

Instas: ergo etiam non baptizatus susciperet validè Eucharistiam? Resp. materialiter, sed non sacramentaliter; quia non est subjectum capax. Eucharistia siquidem, ut alibi expendimus, non significat, aut confert gratiam, nec est ad illam significandam practicè instituta, nisi respectu subjecti baptizati.

Instas rursum: ergo non obstaret intentio contraria; adeoque si iusto renitenti ingereretur Eucharistia, is acciperet gratiam? Resp. Concedendo totum. Nec dixeris hoc esse absurdum; quippe si posset invito validè conferri Baptismus, indubiè ei imprimeret characterem. Quid ergo mirum, si etiam aliunde non indispósito conferret gratiam?

Cæteroque quia minus congruum est, ut beneficium præter invito, Christus ordinavit, ne Sacramenta, quæ in actione consistunt, dentur adulto non consentienti positivè; neque etiam rectè tali daretur Eucharistia; equidem si daretur, ex principiis generalibus efficacia Sacramentorum videretur colligi dandum effectum.

Nec Christus omni incongruentiæ debuit obviare, etiam per invalidationem facti, ut patet in pluribus instantiis in ipsa materia Sacramentorum, de quibus alibi egimus. Obviavit verò huic incongruentiæ in aliis Sacramentis, quæ, ut statim dixi, in adulto non consentienti minimè valent; si tamen valerent, ut supra expendimus, utique effectum conferrent; unde quia valet Eucharistiae Sacramentum, conferret effectum.

Instabis tertid ex Joan. 6. v. 55. Qui manducet carnem meam & bibit meum Sanguinem, habet vitam æternam; Qui manducat, inquam, tamquam talem, & humano modo, ac liberè. Resp.

Lo I Negans

Ad fructum hujus Sacramenti fore in suscipiente non requiritur intentio

47

49

imò nec obest contraria?

50

quod equidem fieret incongruum

cui incongruentiæ Christus non debuit obviare

ut multo aliis.

Joan. 6.

47
49
50
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

Negando sic esse verba illa intelligenda, ut liquet in parvulis, phreneticis, moribundis, sensibus destitutis &c.

Hæc inquirendi potius, quam asserendi studio sint scripta. Certum est, aliquid amplius requiri in adultis ad validam susceptionem aliorum Sacramentorum, quam in parvulis. Et apud me non minus certum est, ad effectum hujus Sacramenti in parvulis solam voluntatem Christi sufficere.

¶ 51.
Parvuli non obligantur præcepto divini

Sed numquid ideo obligantur ex præcepto divino suscipere Sacramentum? Conclusio negat. Siquidem lex non datur nisi illis, qui capaces sunt obligationis, quales non sunt ii, qui non utuntur ratione, vel numquam usi fuerunt; quandoquidem non fit obligatio præcepti nisi ad actum voluntarium, qui in talibus non reperitur.

Quæris unde sciam? Quia lex est regula actuum humanorum, sive moralium. Quod inde patet; quia ipsa lex est actus rationis & voluntatis: ergo etiam præcipit actum rationis, & voluntatis. Deinde potestas legislativa propria est creaturæ rationali; ergo dirigit illam quæ rationalis est: ergo in actibus rationalibus.

Sicut enim creatura irrationalis certas sibi habet regulas præfixas ab auctore naturæ, per quas determinatur & inclinatur ad certas operationes; ita etiam natura rationalis quæ talis, sive quæ libera debet habere aliquas certas regulas, secundum quas oporteat eam dirigere actiones sibi proprias, id est, liberas: illæ autem regulæ sunt leges naturales, leges positivæ divinæ, vel humanæ. Plura in Tract. de Legibus.

¶ 52.
ut nec usque rationis ca- rens; quamquam aliquando fuerint usi:

Dices: ergo etiam non obligantur præcepto Christi, qui aliquando usi fuerunt ratione, si de facto amplius non utantur. Resp. Concedendo totum; quamquam multi oppositum doceant: quia, inquirunt, tales sunt capaces voluntarii habitualiter, quatenus rationis status, quem aliquando habuerunt, & secundum quem tenebantur sibi procurare Communionem, semper manet habitualiter in illis.

quod quidam dicitur: & variè probant.

Probant; quia voluntarium actuale manet habitualiter, quamdiu non est contrario actu ablitum. Unde cum is, qui ante amentiam tenebatur voluntarie communicare, huic obligationi non satisfecerit, semper manet habitualiter obligatus.

Sicut v. g. si ante amentiam contraxit debitum pecuniarium, manet habitualiter obligatus tempore amentiam ad illud solvendum. Et sicut averfus à Deo actuali peccato, manet etiam tempore amentiam ab illo averfus peccato habituali, si ante amentiam non retractavit delictum.

Neque obstat, quod non possint per se, sive actu proprio implere præceptum; quia possunt adjuvi ab alio. Similiter licet nequeant proprio actu seipos probare, aut dijudicare Corpus Domini: possunt equidem esse probati habitualiter, & similiter habituali fide dijudicare, quatenus possunt esse in statu gratiæ, & habere fidem ac voluntatem habitualement suscipiendi Corpus

Domini; si nimirum, quando amentes facti sunt, erant in statu gratiæ.

Unde ad Apostolum 1. Cor. 11. respondet illum loqui de probatione & dijudicatione Corporis Domini indefinitè, sive actuali, sive habituali pro statu cujusque communicantis. Hæc illi.

Quid dicam? Quæstio pro majori parte videtur esse de nomine, in qua melius loquuntur, qui negant obligationem præcepti pro isto tempore, quo homo non est compos rationis: etenim obligatio legis est vinculum in conscientia; ubi ergo nulla conscientia, ubi nullum peccatum, ubi nullum vinculum in conscientia, & per consequens nulla propriè dicta obligatio legis ad aliquid faciendum vel omittendum. *Qui enim servare legem non vult, in potestate eius est si velit, ait D. Aug. lib. 2. de Actis cum Felice c. 5. Alioquin si natura non voluntate facit, id est, si libero ad faciendum, & ad non faciendum motu animi caret, neque si bonum eligeret, præmiū ejus acciperet, neque si malum eligeret, pœnam ejus sentiret.*

Cum ergo per statum amentiam tollatur liberum arbitrium, id est, liber motus animi ad faciendum, & ad non faciendum, consequenter tollitur omnis obligatio ad liberè agendum vel omittendum, quæ antea inerat (saltem in actu secundo) eo modo, quo tollitur obligatio legis pro tempore quo actus præceptus alicui redditur physice impossibilis; Reg. 6. de Reg. juris in 6. *Nemo potest ad impossibile obligari. Et L. Impossibile. 185. ff. eodem tit. Impossibile nulla obligatio est.*

Et putas amentium aliqua erit? Non magis quàm mortuorum, cum civiliter, & in ordine ad actus humanos, mortui sint. An forte existimas aliter obligari amentem, qui ante amentiam contraxit debitum; aliter verò mortuum, qui ante mortem contraxit debitum? Eadem sanè utriusque obligatio; vel potius nulla utriusque obligatio personalis.

Dico, *personalis*, quia realis manet etiam post mortem naturalem & transit cum bonis debitoris, quibus est affixa, ad hæredes. Et ratione hujus obligationis realis potest dici amentis obligatus tempore amentiam, non tantum habitualiter, sed etiam actualiter, id est, bona ipsius manent obligata creditori, ita quod creditor possit sibi ex illis procurare solutionem de licentia eorum, quorum interest, etiam ipso amente principali debitore invito & reluctante. Quæ solutione habita, expirat tota obligatio justitiæ, quam vel habet, vel unquam debitor habuit: non quod ipse amentis impleverit præceptum justitiæ, reddendo aliter quod ipsi debitum erat; sed quia creditor jam habet quod suum est, quæcumque tandem viâ ad ipsum pervenerit. Quid ergo mirum, si præceptum amplius non obliget subtractâ ejus materiâ?

Pariformiter in nostro casu, qui aliquando habuit usum rationis, pro illo tempore habuit etiam obligationem sumendi Eucharistiam; adeoque, eam petendi, & per consequens jus,

ut ea sibi administraretur. Porro antequam potuit communicare, incidit in amentiam, dico hoc ipso expirare obligationem illius præcepti, in quantum afficit ipsam amentem, qui pro illo tempore non est capax actus præcepti.

Interim tamen videtur manere aliqua obligatio in Ecclesia ministrandi Sacramentum huicmodi amenti, utpote qui sit capax fructus illius, & jam antea habuit jus ad illud ministrandum. Quis enim dixerit furem esse liberum à restitutione, quia verus Dominus incidit in amentiam?

Quo ministerio exhibito, estò redeat amentis ad mentem, opinor non amplius eum obligari mero præcepto divino, non quasi ipse in amentia illud impleverit; sed quia per Communionem tunc datam subtracta est ejus materia. Et idem dicerem de eo, qui communicasset in infantia.

56. Ex quo patet ad primum simile. Secundum autem nimium claudicat: quæ enim comparatio inter peccatum habituale, & obligationem legis ad aliquid faciendum vel omittendum? Certè perexigua. In hoc unico, quòd sicuti peccatum habituale est aliquid moraliter permanens in peccatore ex actu præterito peccati, ita etiam obligatio legis sit aliquid moraliter permanens in subiecto ex præterita voluntate Legislatoris. Ergo sicuti tempore amentie manet peccatum habituale, ita etiam manet obligatio legis, quæ præcipitur libera perceptio Eucharistie: qualis consequentia?

54. Optima, inquis; quoniam peccatum habituale non est aliud, quàm obligatio satisfaciendi. Credat qui volet: Ego credo peccatum habituale manere in damnatis, manere autem obligationem satisfaciendi, cum satisfactio in illo statu sit impossibilis: quis sapiens & intelligit istud? Quis enim non clameat (utor verbis D. Aug. lib. de Fide contra Manich. cap. 10.) *stultum esse præcepta dare ei, cui liberum non est, quod præcipitur, facere, & iniquum esse, eum damnare, cui non fuit potestas iussa complere?*

Manet quidem debitum poenæ in amentibus, & damnatis tamquam effectus consequens rationem peccati, independentem à voluntate peccantis; non inficitur; sed veram & propriè dictam obligationem legis ad liberè operandum vel omittendum, quod ipsi physicè est impossibile, non facilè credidero.

57. Dices; in dormiente manet obligatio legis, saltem habitualiter: ergo etiam in amente.

58. Resp. Negando Consequentiam; quia somnus est quid transiens & naturale, amentia autem quasi status perpetuus, quamvis per accidens aliquando cesset: & ideo in homine dormiente potius dormit obligatio; in amente autem censetur quasi extincta.

Cæterùm si nihil aliud velint Auctores contrarii, quàm amentes, de quibus hinc loquimur,

aliquando habuisse obligationem præcepti divini, & nondum illi obligationi satisfecisse, in hoc verbum eorum verissimum est; & si nihil aliud intelligant per obligationem habitualem, libentissimè ipsis consentimus, & dissentio fòldum erit in voce; quia existimo hoc non sufficere, ut simpliciter, & sine addito dicantur obligati præcepto divino sumendi Eucharistiam pro illo tempore, quo amentia durat, quamvis satis sit, ut præ parvulis, qui nunquam habuerunt aliquam obligationem actualem, in articulo mortis non debeat ipsis Communicatio negari. Unde erit

CONCLUSIO V.

Lapsis in phrenesim, vel amentiam, non est in articulo mortis Communicatio deneganda: quemadmodum nec energumenis, vel à nativitate surdis, & mutis.

58. SUppono quòd sine periculo exterioris irreverentiæ possit Sacramentum ministrari. Similiter quòd sint in bono statu, vel saltem non scientur esse in malo, & quòd aliquo modo Eucharistiam petierint, Catholicè vivendo.

Conclusio est communis; præsertim quando antea nunquam communicarunt. Ratio plana est; quia sunt capaces effectus, & aliquando habuerunt obligationem communicandi, cui hæcenus non satisfecerunt. Et quamvis satisfecissent præcepto divino per antecedentem Communionem, non tamen præcepto Ecclesiastico communicandi in articulo mortis, de quo infra. Accedit summa utilitas, imò aliquando extrema necessitas, si v. g. peccator tantùm est attritus, & non adfit qui possit absolvere à peccatis, vel ministrare Extremam Unctionem.

Unde sic docet Catech. Rom. parte 2. c. 4. q. 49. *Amentibus qui tunc à pietatis sensu alieni sunt, Sacramenta dare minime oportet, quamvis si antequam in insaniam incidissent, piàm & religiosam animi voluntatem præ se tulerint, licebit eis in fine vite, ex Concilii Carthaginensis decreto Eucharistiam administrare: modo vomitionis, aut alterius indignitatis, & incommodi periculum nullum timendum sit.*

Porro decretum Concilii Carthag. IV. c. 76 ita se habet: *Is, qui Penitentiam in infirmitate petit, si casu, dum ad eum Sacerdos invitatus venit, oppressus infirmitate obmutuerit, vel in phrenesim versus fuerit, dent testimonium qui eum audierunt, & accipiat Penitentiam. Et si continuo creditur moriturus, reconcilietur per manus impositionem, & infundatur ori eius Eucharistia. Eadem autem est*

Phreneticis vel amentibus in extremis non deneganda Communicatio.

ut docet Catechismus Romanus.

Conciliū Carthag. IV.